

Het bijvoeglijke naamwoord/adiectivum

Het bijvoeglijke naamwoord is een woord dat een eigenschap van een ding of persoon aangeeft:

1. de slimme man
2. het grote huis
3. de zware botsing.

Soms is een bijvoeglijk naamwoord niet direct verbonden met een zelfstandig naamwoord maar wordt het via het werkwoord zijn (koppelwerkwoord) gekoppeld aan een zelfstandig naamwoord:

1. De botsing **is** zwaar.
2. Het huis **is** groot.
3. De man **is** slim.

Het bijvoeglijk naamwoord (vanaf nu **adiectivum** genoemd) is een bijzonder woord, een soort kameleon. Het past zich aan zijn omgeving aan, in dit geval aan het zelfstandig naamwoord. **Het krijgt hetzelfde geslacht, dezelfde naamval en hetzelfde getal (sg. of pl.) als het zelfstandig naamwoord waarmee het verbonden is.** Dit heet **congrueren**. In de zin '*De arts verzorgt de zieke man.*' congrueert 'zieke' met 'man' en het is dus acc. sg. mannelijk.

Dat een bijvoeglijk naamwoord in het Nederlands ook congrueert, kun je niet zo goed zien, omdat je maar twee vormen van 'ziek' hebt: ziek, zieke. In het Latijn is dat heel anders. Ieder adiectivum heeft daar een eigen vrouwelijke, mannelijke en onzijdige uitgang en een eigen verbuiging in alle naamvallen. Een grote groep bijvoeglijke naamwoorden hoort tot de groep die wij van de 1^e en 2^e declinatie noemen, zoals bonus (goed). Van bonus is het mannelijk bonus, het vrouwelijk bona en het onzijdig bonum. Bedenk nu eens alle vormen/naamvallen van het woordje bonus en vul die in onderstaand schema in.

casus	masculinum	femininum	neutrum
nom.sg.	bonus		
gen.			
dat.			
acc.			
abl.			
nom.pl.			
gen.			
dat.			
acc.			
abl.			

Opdracht 10

Zet de goede vorm van bonus bij de onderstaande woorden en vertaal dan de combinatie.

1. socios	7. ruinae	12. noctibus
2. peregrino	8. historiam	13. cenarum
3. verborum	9. genus (<i>Let goed op</i>)	14. virum
4. fata	10. principum	15. cibos
5. ligni	11. ventos	16. generis
6. velis		17. hospites <i>obj.</i>